

læsningen af ordet bryde og dermed fordoblet antallet af bryder på runestenene, men det forbigår Moltke. Ellers rummer bogen mange fine og slående iagttagelser og udgør i det hele inspirerende læsning både for læg og lærd. Redegørelsen for udviklingen og brugen af danske runer og svensk-norske runer, eller stutruner, forekommer dog noget håndfast, også mod kronologien. Mon man ikke kan regne med, at i en overgangsperiode, hvor der ikke var almindeligt accepterede former for flere bogstaver, har hver enkelt rister – og kendskabet til runer synes ikke at have været forbeholdt et lille fåtal – ofte kendt flere forskellige former for samme bogstav og ikke brugt dem helt konsekvent? Behøver vi virkelig en svensk rister for at forklare et par stutruner på f. eks. Hedeby-stenen?

Niels Lund

Lars Viinholt-Nielsen: *Odense-Svendborg Banen 1876–1976*. (Odense Universitetsforlag, 1976), 280 s. 120 ill.

Mens jernbanejubilæer før i tiden som oftest blev markeret med udgivelsen af et beskedent skrift domineret af tabeller og statistikker, har der i de senere år vist sig en tendens til ved slige lejligheder at udgive et større historisk værk om den jubilerende jernbane. Det seneste eksempel herpå er Lars Viinholt-Nielsens bog om Odense-Svendborg banens første hundrede år.

Denne strækning indgik i det banelenet, som blev drevet af Det Sydfynske Jernbaneselskab, der i en årække var Danmarks største privatbaneselskab.

Bogen indeholder et væld af op-

lysninger om selskabet og dets virke lige fra en gennemgang af de store damplokomotiver til en omtale af godsfrimærker og billetter, men hovedvægten ligger på skildringen af selskabets økonomi og drift, hvor især afsnittene om perioden 1922–1949 er interessant læsning. Her redegør forfatteren på udmærket vis for de til tider snirklede regnskabsmæssige og økonomiske forhold, ligesom udviklingen frem mod og årsagerne til statsovertagelsen i 1949 klarlægges.

Illustrationerne er stort set velvalgte, omend man kunne have ønsket sig et par grundplaner som supplement til fotografierne af stationsbygningerne.

I begyndelsen af bogen synes forfatteren at have haft lidt vanskeligt ved at administrere sin viden og fortællelyst med det resultat, at der optræder nogle i bedste fald overflødige digressioner, men bortset fra sådanne skønhedspletter er Viinholt-Nielsens bog et solidt og grundigt stykke jernbanehistorie inden for den genre, der er opstået med og især udgøres af Dansk Jernbane-Klubs publikationer om danske privatbaner.

Vigand Rasmussen

Karsten Friis-Jensen: *Saxo og Vergil. En analyse af 1931-udgavens Vergilparallel*. (Museum Tusulanum, 1975). 104 s.

Fra instituttet for klassisk filologi ved Københavns Universitet udgives siden 1967 »Museum Tusulanum«, der efter sin undertitel er et »Dansk Tidsskrift for Græske og Latinske Studier.« Til dette tidsskrift søges nu knyttet en skriferække, »Opuscula Graecolatina«, i hvilken nærværende arbejde indgår som vol. 1. Det ud-

springer af en specialopgave i latin ved Københavns universitet og må således være karakteristisk for unge danske middelalderfilologers beskæftigelse med Saxo.

Det er åbenbart, at det lærde sprogvidenskabelige arbejde med denne vor største middelalderlige forfatter passerede en milepæl med den store videnskabelige Saxo-udgave ved J. Olrik og H. Ræder i 1931. At alt senere arbejde har måttet foregå på grundlag af Olrik-Ræder-udgaven, fremgår af bl. a. den foreliggende bog. Dens anliggende er at føje endnu et led til mere end 300 års arbejde med at finde sproglige paralleller til Saxos udtryk hos klassiske latinske forfattere. Status over den hidtidige imitationsforsknings resultater har forfatteren fundet i O-Rudgavens parallelapparat. Ifølge dette er der i Saxos tekst benyttet 26 forfattere, frem for alle Valerius Maximus, der antages lagt til grund på 1825 steder. Som nummer fem på listen figurerer poeten Vergil. Karsten Friis-Jensen foretager da et nærmere studium af de i alt 60 angivelige Vergilsteder hos Saxo.

Undersøgelsens hovedresultat bliver en knusende dom over Olrik-Ræder. Forfatteren skønner, at kun 14 af de 60 steder ved en granskning efter moderne metoder kan betragtes som Vergillån i egentlig forstand. Parallelapparatet hos O-R affejes som i realiteten værdiløst; det er præget af forvirring og afspejler sine ophavsmands »mangel på principper og deres sjuskeri«.

Berettigelsen af en så arrogant vurdering af to af filologiens store navne unddrager sig en ikke-fagmands bedømmelse. Imidlertid giver den omstændighed, at dansk klassisk filologi åbner sin moderne skriftserie med

et værk af denne karakter, anledning til seriøst at overveje værdien for den historisk-samfundsvidenskabeligt orienterede middelalderforskning af denne traditionelle nabovidenskabs nyeste resultater.

Det er givet, at opretholdelsen af en højt kompetent latinsk filologisk sagkundskab er af vital betydning, medmindre vor kultur efter det sidste tiårs reelle bortfald af al latinkyndighed i den danske humanistiske verden vil kappe enhver forbindelse til sin latinske fortid, der dog strakte sig helt op i det 19. århundrede. Men netop erkendelsen af, at der eksisterer et bredt spektrum af behov for kvalificeret filologisk arbejde med perspektivrige problemstillinger, må berettige en udenforstående til at efterlyse en diskussion med og blandt filologer om deres forsknings problemstillinger. Fra et historikersynspunkt (og nok ikke mindre fra offentlighedens) forekommer spørgsmålet, om Vergil er citeret 60 gange eller 14 gange hos Saxo mindre betydningsfuldt eller rent ud sagt latterligt. Den klassiske filologis nære teksttilknytning, der er en nødvendig følge af dens beskæftigelse med et dødt sprog, synes at have fastholdt den i en tekst- og forfattercenteret dannelsesform. Dette bør dog næppe udelukke, at fagets fremragende filologiske apparat kan stilles i æstetisk-litterære eller politisk-samfundsvidenskabelige problemstillingers tjeneste.

I den foreliggende undersøgelse bliver resultatet af et meget omhyggeligt arbejde imidlertid kun nogle oplysninger om Olrik-Ræders måde at arbejde på samt nogle lidet perspektivrige præciseringer af Saxos belæsthed. Eller er de nye resultater af rækkevidde for vort syn på middelalderverdenen eller dog for

nok tilføjes, at bogens kompakte og noget indforståede fremstillingsform vil stille betydelige krav til den forudsætningsløse læser.

Helge Paludan

Finn Friis: *Les Suisses au Danemark a travers les ages*. (Imperimerie Ere Nouvelle S. A., Lausanne, 1975), 56 s.

Det er ganske mange schweizere, der i tidens løb for kortere og længere tid har opholdt sig i Danmark og øvet indflydelse på dansk samfundsliv eller taget dansk indflydelse med hjem. I meget korte biografier skildrer Finn Friis officerer, hofffolk, kunstnere, industrifolk, håndværkere, handlende, skolefolk m.m., som har været her i landet og på forskellig måde i deres arbejde tilvejebragt kontakter og skabt inspiration for de gensidige påvirkninger. Det er meget givende at se et sådant materiale i sammenhæng – en sammenhæng, der naturligvis lettere lader sig etablere, når stoffet er relativt beskedent.

Emnet kunne yderligere have været uddybet gennem en systematisk analyse af den schweiziske indvandring til Danmark – dette lader sig i hvert fald gøre for den nyere tid – med oplysninger om erhverv m. m., herunder også tilbøjeligheden til naturalisation. En sådan undersøgelse ville yderligere have udbygget bogens værdi.

Den lille, velillustrerede bog, der også har Grønland med, slutter med redegørelser for den schweiziske forening i København, Dansk-Schweizisk Selskab, Det danske Selskab og den diplomatiske repræsentation i Danmark.

Finn H. Lauridsen

Ole Bjørn Kraft: *Frem mod nye tider*. En konservativ politikers erindringer 1945–47. (Gyldendal, 1974). 206 s.

Ole Bjørn Kraft: *Danmark skifter kurs*. En konservativ politikers erindringer 1947–1950. (Gyldendal, 1975). 185 s.

Politikermemoirer er en vidtfavnende genre, inden for hvilken man i hvert fald kan udskille tre grundtyper. Den ene grundtype er den egentlige erindringsbog, hvori politikeren ved erindringens hjælp – eventuelt støttet af dagbøger, breve og lignende personligt materiale – søger at rekonstruere og forklare sit eget politiske virke, herunder de målsætninger, han lod sig lede af i de enkelte situationer, og de virkelighedsopfattelser, der lå til grund for hans valg af politisk strategi. Som et rendyrket eksempel på denne type kan nævnes Jørgen Jørgensens erindringer (1970).

Den anden grundtype er den generaliserende, eventuelt moraliserende erindringsbog, hvori politikeren søger at udnytte sine erfaringer fra det politiske liv til at udsige noget generelt om den politiske proces, oftest ledsaget af anvisninger på, hvorledes processen ideelt burde forløbe. Et typisk eksempel er Poul Møllers *Politik på vrangen* (1974).

Med den tredje grundtype nærmer vi os den egentlige historieskrivning. Politikeren søger her at udnytte sit praktiske kendskab til det historiske forløb til at skabe en historisk fremstilling, der ikke blot sigter mod at forklare hans egen politiske adfærd, men også den bredere sociale og politiske kontekst, hvori denne blev til. Memoireforfatteren vil naturligvis stadig udnytte sin erindring og ma-